

Abonamente:

1 Lună: 10 Lei... 3 Luni: 25 Lei...

Pentru prețuri și condiții: prețuri jurnalelor.

ROMANIA NOUA

PLATA PENTRU REGLANE... ADMINISTRATIA... TELEFON No. 8/33

Organ de propagandă pentru unirea politică a tuturor Românilor.

Director: Dr. CRISTOFOR GHIȘU

Isso în fiecare zi de lucru Sub conducerea unui comitet alcătuit din Români din toate țările.

Prim-Redactor: Dr. Ion Mateiu.

Politica națională

- Cu prilejul declarației consiliului de directori -

Programul noului consiliu de directori ne dă prilej de a face câteva constatări principiale în legătură cu evoluția și îndrumarea viitoare a vieții politice din Basarabia.

Revoluția rusească în fondul ei n'a fost determinată de îndreptățirea principiului național, căci luptătorii naționali cari au provocat-o, erau ruși crescuți în cele mai exaltate doctrine socialiste.

Prin toate sforțările ei sângeroase revoluția rusească undea la libertatea socială. „Samooedelenia“ era numai o formulă simpatică, menită să atragă în vultorea luptei și popoarele cu revendicări naționale ale uriașului imperiu rusesc.

Basarabia care n'a luat parte efectivă la revoluția aștut să i se întrebunzeze rezultatele declarându-se autonomă. Adevărul este că acest fapt politic se datorea exclusiv ostășilor moldoveni, și el poraise dintr-o instinctivă concepție națională.

Treptat însă conștiința națională pătrunde tot mai adânc în sufletul deputaților basarabeni și ea dă o primă dovadă de afirmare în proclamarea republicii, pe care o numesc moldovenească. Nu uită însă a declara că vrea să facă parte din „republica democratică federativă rusească“. Orientarea rusească — rezultantă a culturii slave — e încă în putere.

În scurtă vreme însă bolșevismul anarhic risipește iluzia federativă. Sub scutul mântuitor al drapelului românesc, Basarabia se rupe politicește de Rusia și se declară independentă. O epocă nouă începe, de luptă a ideii naționale cu îndemnul aproape organice ale educației rusești. Însă nădejdea unei închiegări a puterii politice revoluționare tremura în atâtea suflete străine, îndreptându-le privirile peste Nistru. Se credea în mod firesc, că o republică basarabească nu poate și nici nu e de dorit să se mențină independentă, căci aceasta însemna admiterea la conducere a poporului moldovenească, fiind permanent într-o stare de inferioritate legală.

Și tocmai având în vedere această cultă psihologie politică, am fost nevoiți să luăm o atitudine categorică în gazeta noastră. Noi nu ne ridicăm împotriva străinilor născuți și crescuți în Basarabia, ei stăruim să fie expediți aici numeși provocatori, cari n'aveau nici o legătură cu acest pământ și totuși îndrăzneau să samentea cea mai primejdioasă

agitație. Dacă uncori colaboratorii noștri moldoveni au avut aproape note de violență în pășirea lor, faptul se explică ușor prin frământarea de mână în care-i adusesse tendințele primejdioase ale acestor elemente uneltitoare împotriva republicii moldovenești și a orientării nouă spre care se îndrepta țara.

Conștiința națională a Moldovenilor, se ridică tot mai puternică și ea s'a manifestat hotărâtoare în actul unirii, care restituia Basarabia în drepturile ei istorice.

Dar întorcerea la patria mamă, nu însemna oprămirea minorităților și răpirea drepturilor cucerite prin revoluție. Cu atât mai puțin ne gândeam la o astfel de politică noi ardeleni, cari în Ungaria am dus o luptă de veacuri pentru egala îndreptățire a naționalităților. Libertatea națională era o lozinică pentru care am suferit temniță și prigoniri îndelungate. E firesc deci, ca și aici în Basarabia, unde jugul țarist a apăsut cu aceeași samavolaicie asupra tuturor, să susținem principiul libertății cetățenești.

Politica națională pe care-o cerem noi nu exclude în nici un chip îndreptățirea cetățenilor la viață liberă. Ea vrea numai să dea Moldovenilor ceea ce li s'a luat în chip volnic, întărind caracterul românesc al Basarabiei. Și suntem bucuroși să constatăm, că această politică națională este formulată în mod precis prin declarația consiliului de directori, aprobată de Sfatul Țării în ședința dela 11 Aprilie.

În aceeași vreme însă, declarația ține cu hotărâre la apărarea autonomiei locale a Basarabiei și la garantarea drepturilor civile și politice pe seama tuturor.

România care nu a fost nici odată o țară de prigoniri, înțelege să facă o politică națională, menită să mulțumească minoritățile. Armonizând prezențele lor legale cu interesele superioare ale Statului, noi vom susține în orice împrejurări dreptul la viață liberă al cetățenilor de altă limbă.

Căci suferințele noastre din Ardeal ne-au făcut să înțelegem adevărul principiului de stat cuprins în această formulă înțeleaptă: politică națională prin respectarea dreptului de libertate al tuturor.

I. Mateiu.

Era o zi de bătaie

Era o zi de bătaie cu volbură de fum și ceață, Perca ce Cerul căplușise cu neguri tainicele-i porți, Se risipise în fărâncă atâta sânge și viață, Că nu știu de este abur, sau sufețele celor morți...

O pâlea grea, șovăitoare, se tot rotia peste câmpie, Și-n dăre lung, năbușitoare, rostogolindu-se pe cer Bulavii nori din fundul lumii veniau a moarte și-a urgie...

Se depărtase n'apuzătura și țanul se mai potolise, În sări din când în când, haine, sbucneau aseuse guri de foc, El și-a privit cu silă vana și, cum de chinuri ostense, Și-a tras mantaua peste față și s'a culcat apoi la loc.

Nici nu s'a mai clintit d'acolo! Treceară n goand calareții Și iarăși lupta se încinse pe dâmbul proaspăt răscobit... Trecuți s'a fost pornii o ploaie, și pe ruinele vieții Mărunții stropi, căzând în stînga, plîngeau un dor nepotolit.

Trănitul aștu printru leșuri, el nu-si simția părăgînirea Că s'a lăsat domol să moară înstrăinatul grănicer... De-asupra lui, luptând cu vântul, cu golul și nemărginirea, O pală sarbădată de abur pluta între pământ și cer!

(Din Târziu Zăbrutul)

V. Voiculescu.

Expoziția doamnei Elena Adamovici

Azi s'a deschis expoziția de pirogravură a doamnei Elena, maior Adamovici, în prezența autorităților basarabene. Expoziția este organizată într-un local în casa spahiale din bazarul Alexandru cel Bun.

E o adevărată plăcere să privești numeroasele obiecte casnice împodobite cu motive din ornamentica noastră. Cele mai variate motive de artă populară românească executate cu pricepere și cu înțel, dau cercetătorului prilejul de a admira marea stăruitoare a unei doamne, în folosul fratilor săi din Basarabia. Pe multe obiecte întâlnim motive din ornamentica bisericăvescă a manastirilor noastre. Valoarea lucrărilor se ridică la o însemnatate artistică prin zugrăvirea capacelor, de către o seamă de pictori.

Privelițele de mare ale d. Fiorian, colturile de țară ale d. Gromolea, peisajele dragule ale d.lor Chirovici și Stroeșcu precum și florile celor 2 domnișoare cari ajută cu alintă bucurie pe doamna Adamovici, fac din obiectele pirogravate mici juvare pe care orice om cu simțire de artă, ar dori să le aibă în casa.

D-na Adamovici n'a voit să vândă nimica la Iași, deși se vinde o mulțime de amatori, căci dorea ca aceste obiecte să se desfacă aici în Basarabia, unde e necesară răspândirea artei românești.

Obiectele nu sânt scumpe, și credem că ele vor găsi cumpărători deschi. Mai ales când știm, că din vântul ce se va realiza, doamna Adamovici, dorește să pună la bază unui orfelinel basarabească, unde să se cultive arta pirogravurii alături de alte îndestălmiri frumoase.

Tocmai pentru aceste pricevi, îndomnăm cu toată căldura publicul nostru să cerceteze această expoziție, și să își împodobască casa cu obiecte cumpărate de aici.

După știri primite din Iași aflăm, că desbaterile dela București se apropie de sfârșit și în câteva zile pacea între România și Puterile Centrale va fi iscalită.

Atunci lumea va avea prilej să fie lămurită deplin asupra atâtor chestiuni, cari astăzi agită spiritele ținându-le într-o frământare păgubitoare.

Căminul studenților basarabeni în Iași

De mai mulți ani există în Iași un cămin al studenților basarabeni înființat și susținut de „Liga Culturală“. În această clădire modestă orau ocoții puținii studenți basarabeni, cari urmau cursurile la universitatea ieșană.

Acum senatul universitar se ocupă deocbit pentru a vedea realizat cât mai curând un cămin mare, care să adăpostească câți mai mulți studenți. Iată ce spunea în privința aceasta dl. Dr. Leon, rectorul universității: „Avem credința că vom atrage la universitatea din Iași cel puțin o mie de studenți basarabeni și pentru aceasta li vom face toate înlesnirile. Studenții basarabeni vor găsi la universitate nu numai aceea primire frățească, la care râvniam și noi și ei, dar vor avea la căminul studentesc toate înlesnirile de trai, așa că lipsiți de alte griji și nevoi, vor avea tot răgazul a se îndeletnici exclusiv cu știința. Vor fi primiți să urmeze cursurile universității din Iași, și studenții basarabeni de altă naționalitate.“

Astfel lașul cultural va fi nu numai o vie atracțiune pentru basarabeni, dar va aduce o și noi puternică cimentare a unirii.

Cursurile pedagogice

INȘTIINȚARE

Inscrierile pentru cursurile pedagogice din orașul Chișinău se fac în fiecare zi la Uprava ținută la Secția învățământului între orele 12-1.

Cererile vor fi scrise în limba română și adresate Directorului cursurilor. Cererile vor fi însoțite de a-tele cari dovedesc că petentul intră în categoriile celor ce au fost admiși la cursuri și vor fi înaintate până în ziua de 30 Aprilie a. e. Orice cerere intrată mai târziu va fi respinsă.

Pe ziua de 1 Mai toți cursiștii vor fi prezenți la cursuri.

Directorul cursurilor pedagogice din Chișinău. George Tofan.

Raportul dintre biserica autonomă și stat

- În legătură cu reorganizarea bisericii din Basarabia -

De Ioan Preda Jurisconsult al bisericii ortodoxe române din Transilvania.

Nu e pe terenul bisericesc chestie mai delicată și mai grea de rezolvat, ca chestia raportului dintre biserica autonomă și stat,—pentru că dela fericita rezolvire a ei alărnă pacea și liniștea între biserică și stat dezvoltarea și prosperarea bisericii autonome.

Vind a contribui și noi din parte-ne la cât mai norocoasa deslegare a acestei chestiuni, ținem să intonăm din capul locului, că și în cazul autonomiei bisericești, nu poate fi vorba—după cum susțin dușmanii autonomiei—de o totală neatașare a bisericii de statul în care ea își dezvoltă activitatea sa—nu poate fi vorba de un stat la stat, după cum o susțin aceasta potrivnicii autonomiei; ci chiar și biserica autonomă este subordonată puterii statului care exercită controlul și suprema inspecțiune asupra activității bisericești.

Felul cum s'a exercitat acest control și această inspecțiune poate fi diferit și mai mult sau mai puțin îngreunător și supărător pentru biserica. Astfel unora dintre biserică, deși autonome, nu le este permis a și ținea sinoadele și congresele lor, decât numai după ce mai înainte s'a înștiințat la autoritatea statului ținerea lor și s'au arătat todeodată și obiectele ce vor fi luate în dezbateri, când apoi dacă s'a și permis ținerea sinoadelor sau congreselor, s'a înștiințat todeodată un comisar regesc, care ia parte la toate ședințele și controizează astfel nemijlocit activitatea aceluia. Alia biserici autonome sunt datoare să înainteze conzelele sinoadelor sau ale congreselor lor, puteri statului spre înțetire și aceste concluze întră în putere de lege numai după ce an fost aprobate. Unele biserici deși altcum autonome, sunt datoare să prezinte an de an bugetele lor spre aprobare, iar raționniile spre cenzurare și aprobare și a.

Atari condițiuni pot amări înărdăvară viața și exstoria bisericești. Unde însă încrederea lipsă și e deajuns dacă puterile statului și da în principiu dreptul de control și de suprămă inspecțiune, rămânând ca ele să se aplice numai atunci când le cer cazuri deosebite.

Mai favorabilă decât a tuturor celorlalte biserici autonome din Ungaria și Ardeal este—mulțumit Maestru Arhieru și metropolit Șaguna—situația bisericii autonome gr. or. române. De la această biserica autonomă nu se pretinde altceva, decât că pe noi aleși episcopi și metropoliți să-i aunețe Majestații Sale Regale spre înțetire, apoi convocarea congreselor să se aducă prealabil la cunoștința Majestații Sale Regale, spre a fi luate la cunoștință.

S'a uivit cu toate acestea în timpurile mai nouă cazul, unde episcopii și metropoliții alși nu au fost înțetări și ațegările au rămas fără rezultat. Mai departe s'a întemplat și acela mai de curând ca adunarea congresului nu s'a luat la cunoștință și astfel ținerea congresului s'a împiedecat. Aceste neajunsuri însă, se datorează numai aplicării raționniilor a legii bisericești.

În ceea ce privește însă cuprinsul autonomiei în genere, biserica autonomă este în înțelesul Statului organele—al legii pe care se întemeiază autonomia și constituția bisericești gr. or. române din Ungaria și Ardeal— în drept a se ocărmai eu însăși pe sine, prin organele sale proprii și pe temelul legilor și așezămintelor de ea însăși votate,—pe lângă controlul și suprămă inspecțiune a puterii statului.

Astfel biserica autonomă gr. or. română din Ungaria și Ardeal— are dreptul: mai întâiu de toate a și vota ea însăși legile, statutele și regulamentele trebuincioase și a le pune în aplicare fără vre o întărire anterioară din partea statului. Are mai departe dreptul de a și înștiințate pe funcționarii săi după plac, cu singura excepție a episcopilor și metropoliților, cari trebuieșt înțetări și de domnitor. Tot asemenea are dreptul și de a demisiona pe funcționarii săi și a și disciplina. Are mai departe biserica autonomă dreptul de a se organiza și guvernă după plac, dreptul de a și administra și întrebunța averea bisericească a fundațiilor ei încredințate,

după normele și regulamentele de ea însăși statorete. Mai are biserica autonomă dreptul de jurisdicțiune și de decedere în toate afacerile și cauzele ce privesc persoanele și treburile bisericești precum și dreptul de a agonisi avere și de a creia și administra fundațiuni, tot felul de institute și instituții culturale și de binefacere.

Toate cele de pân-aci «pe lângă susținerea dreptului de suprămă inspecțiune al Domnitorului, îndeplinit prin ministrul său responsabil». Va să zică Domnitorul are dreptul de a controla și o să convinge într'un mod sau altul, prin ministrul său responsabil, că nu cumva s'a calcă legile bisericești sau ale statului, nu cumva să face abuz s'au să înstrăinează averea bisericească ori a fundațiilor.

Controlul sau suprămă inspecțiune s'a poate face mai potrivit prin cerea de informațiuni, de acie, a socotelilor și documentelor, eventual chiar prin trimiteră de comisari la fața locului spre a și căștiga acolo informațiunile de lipsă.

Iar dacă cercetarea s'a îndeplinit și s'au constatat ațeva iregularități în vre o privință s'au alta,—cum are să urmeze puterea statului mai departe spre înlăturarea aceluia?

În biserica autonomă, statul n'are dreptul de a îndeplini însăși și prin organele sale funcțiuni, cari în înțeleșul legilor bisericești cad în competența organelor bisericești, nici n'are dreptul de a întocmi agendele și hotărârile rezervate autorităților și poste tot organelor bisericești, cu agende și hotărâri izvorâte dela ei. De aceea dacă Statul afla că vre-un act s'au vre-o hotărâre bisericească, ar fi după părerea lui nelegată sau necorespunzătoare, n'o poate însuși nimici și înlocui cu alta, ci trebuie să provoace mai întâiu autoritatea bisericească ca ea însăși să îndrepteze raul. Iar dacă autoritatea bisericească nici în urma repetițiilor provocări nu voiește să satisfacă, abia atunci Statul este în drept să ia măsuri însuși și prin organele sale.

Tot astfel are să se urmeze și în cazul vre-unii întrelăsări, a vreunui înstrăinări de avere și ațele. Pentru că dreptul de control și suprămă inspecțiune este de natură mai mult negativă și nu îngăduie amestec direct în treburile și afacerile bisericești autonome, decât numai atunci când raul nu se poate înlătura pe altă cale.

Cum acestea ar fi principiile conducătoare ale raportului dintre biserica autonomă gr. or. română din Ungaria și Ardeal și puterea Statului. Aceasta bază ar putea fi primită și de biserica gr. or. română din Basarabia și chiar de Regatul Româna dacă e să se dea o îndrumare democratică și sănătoasă acestui așezământ atât de însemnat în viața poporului nostru.

MATINEUL UNIVERSITĂȚII

Al 6-lea matineu organizat Duminică în 15 Aprilie de universitatea populară a fost unul din cele mai reușite.

Di. Iancu Nistor a vorbit cu competență de bogate amănunte despre România de peste Nistru. Rezumatul conferinței îl dăm în alt loc al gazetei.

Membrii societății „Doina“ au cântat în costume naționale o-poreta Cista care a fost viu aplaudată. Locot. G. Popa a executat cu măiestrie la vioară bucăți românești acompaniat de d-na V. Ghibu. O frumoasă surpriză a fost pentru public doamna M. Codrescu, cântăreață de operă, care a cântat cu o voce minunată arii ardelenesti. Publicul a primit-o cu căldură. Sporăm că vom mai avea plăcerea s'o ascultăm în Chișinău.

Românii din Ucraina

Conferința d lui I. Nistor de la matineul de ieri

Românii din Ucraina? De peste Nistru? Românii din Ucraina? La acesta ai fi primit imediat de câțiva ani din partea majorității publicului ca răspuns cel mult un semn de mirare, o strângere de umeri, un zâmbet de compatimire...

În literatura am avut în timpul din urmă articolele temeinice ale d-lui N. Iorga și Murgoci. La matineul de ieri, d. Nistor bazându-se pe isvoarele istorice ne-a dat pentru prima dată un tablou mai complet al dezvoltării acestor Români, luminând cu date istorice o parte necunoscută, întinsească din istoria poporului nostru.

Pornind de la răspândirea emenului român, care a ajuns până la Tisa, a trecut Carpații pătrunzând în Galizia și Moravia, unde s'a desnaționalizat în masa Slavilor, ne arată că cei ce au plecat spre Răsărit au fost mai norocoși.

Cele mai vechi mărturii istorice despre aceste le avem din secolul al XII-lea de scrierile ruși cari pomenesesc despre Moldovenii, cari s'au pierdut pe la 1257.

Mai târziu se așează dincolo de Nistru Români de pretutindeni. Cauzele așezării Românilor în aceste părți sunt: a) Certele de tron din principatele românești, b) războiul de robii din partea tătarilor și c) legăturile de comerț ale Apusului cu Răsăritul. Pentru aceste afirmații, conferențiarul aduce dovezi istorice. Pe la 1430 paza orașului Caffa (Teodosia) o făceau milițieni români, la 1461, 1469 Caffa e apărâtă împotriva Tătarilor de armate moldovenești; în Mangup (Crimea) de unde și a adus Șefan cel Mare a doua soție Maria, păzitorii cetății erau Moldovenii. Pe la 1455 ei pun mâna pe cetatea genezeză Lerici dela gara Niprului. După ce Turcii ocupă Tighina și fac raiua Benderului mulți Moldoveni fug peste Nistru și conferențiarul crede că atunci la 1541 s'au întinsat cele dintâi sate moldovenești: Chiotrosul, Mălești, etc.

Moldovenii de acolo purtau lupte cu Turcii ceace reiese din scrisoarea românească a lui Alibey, pașă de Bender către starostele polon din Râșcov din 1580. Deci o dovadă că existau sate românești și elementul românesc de acolo era puternic. Armatele turcești cari mergeau foarte adesea împotriva Polonilor aveau cu dănele și pații din oștile Moldovei.

O călătorie prin locuri sfinte

Mormintele nu răspund numai aceluia, cari au dreptul să le întrebe (Jorga).

Ziarul de peste Prut ne aduce vestea, că M. S. Regele a cercetat din nou acele locuri, unde vitejii țărani au înscris cea mai mărețată pagină a gloriei românești... a cercetat din nou Oituzul, Susița, Troțușul, Mărăștii, Pânciu, Mărășești...

N'a fost parte de front, pe care Cel dintâi Ostăș s'a n'o fi inspectat... A mers până'n liniile cele mai înaintate, a intrat nu odată chiar în tranșee, a stat timp îndelungat în bătaia gloanțelor... a încurajat, a sfătuit, a răsplătit pe cei viteji.

Și acum Regele a cercetat din nou aceste locuri, unde vitejii ostași au stat strajă neclintită șaseprezece luni, făcând zid de fier din piepturile lor. De data aceasta bubuitul tunului a amuțit, luptele au încetat.

Și totuși ce înțeles adânc, ce însemnătate mare are ultima călătorie a Regelui! Dar Cărmătoria adevărată prin toate faptele lor dau povește supușilor și mai ales El care și-a însușit pe deplin a satisfăcut într-un mod așa de nobil dorințele claselor de jos, — bine meritând frumosul nume de Rege al Țării.

Spun bătrânii cronicari, că vitejii noștri voievozi după lupte glorioase, după izbândi strălucite ridicau biserici, mănăstiri... și în aceste lăcașuri sfinte se închinau cu zmerenie, Atotputernicului, că a ajutat dreptcredinciosului popor să supună pocioacilor lui pe tot dusmanul și potrivnicul... Azi Ferdinand I. urmează frumosul exemplu al lui Alexandru cel Bun și Ștefan

CE ESTE DUMA ORAȘULUI CHIȘINĂU

Demisia Primarului și a Consiliului Comunal

Până la venirea lui Chereșchi la putere în Rusia, toate orașele își aveau organizațiile comunale în același fel ca în România. — Odată însă, cu izbânda revoluției, Chereșchi făcuse lege specială ca toate orașele să-și aibă parlamentul lor. Astfel la Chișinău, în urma unor alegeri în toată regula au fost aleși deputați pentru дума orașului 113 cetățeni.

Orăștii au fost aleși 1 primar, d-l Smid, un ajutor de primar și 6 membri, precum și președintele dumei. Astăzi acest parlament se compune din 105 deputați. Ei se grupează în două: — „Blocul“ cum se numește majoritatea, este compus din 55 deputați; socialiști — revoluționari și lucrători. — Minoritatea de 50 o formează constituit onalii — democrați, conservatori, negustori și financieri ai orașului.

După regulile acestei instituții, nimenea, nici chiar pri-

marul, nu are voie să vorbească ceva în Dumă fără ca Președintele să fie pus în curent și să permită ori nu discuție.

Tocmai această regulă a dat loc la un vii conflict în Parlamentul orașului, care se sfârșește cu demisia Primarului și apoi a celor 16 membri din Consiliul Comunal.

În ședința dela 13 Aprilie seara, primarul Schmidt voind să vorbească într-o chestiune personală, președintele Dumei l'a oprit sub cuvânt că el nu este înștiințat. — Primarul a spus că asupra lui nu poate avea nimeni-a dreptate. — Președintele răspundând a zis că vrea să știe ce are d. Smid de comunicat Dumei și l'a oprit de a vorbi; atunci primarul și-a înaintat demisia, iar a doua zi și ceilalți 6 membri l'au urmat.

Cum majoritatea Dumei este contra Primarului se crede că demisia va fi primită.

V. C.

Bela universitatea populară

14 Aprilie

D-l P. V. Hanec: Istoria literaturii. — Vorbește despre marii prozatori dintre anii 1840-1880.

Mihail Sturza Domnul Moldovei, trimițându-și zoplia în vânătoare în Franța, trimite împreună cu el și un fiu de boierinas care crescuse în casa sa, pe Mihai Kogălniceanu. Abia un rămanș tinerii în țara pe care Kogălniceanu o îndrăgise așa de mult și apoi se strămută la Berlin, unde Kogălniceanu nu numai că nu și uită franceza, dar serbie obiar o lucrare istorică în această limbă, intitulată „Histoire dela Valachie“. La 1838 retrorându-se în țară, întemeliază cu vechiul său prieten Vasile Alexandri, apoi cu Alecu Russo și Constantin Negruzzi revista „Dacia literară“ (1840).

Într-un număr din această revistă Kogălniceanu spune între altele că, și istoria noastră, are destule fapte vitejești. Dar pentru că acestea să fie cunoscute trebuiesc adunate vechile hrisoave. În secolul acesta publică el la 1841 revista „Arhiva românească“ și intrupinde între anii 1845-1852 monumentale lucrări în care publică etimologiele moldovene.

Ca și Kogălniceanu în Moldova, Nicolae Bălcescu publică în Muntea în revista sa „Magazin Istorie pentru Dacia“ acte istorice și cronici mutene. Opera sa de căpetenie însă e „Istoria Românilor“ sub Mihai Viteazul, care e scrisă cu atât entuziasm, iubire de țară și de neam, că lectură ei constituie în adevăr un mijloc de educație națională, după cum preluidea Bălcescu să fie orice lucrare istorică. El șine să a-rate, ca și Kogălniceanu de altfel, nu originea noastră atât de mult cântăta de contemporanii săi, ci luptele vitejești de odinioară ale Românilor. El e acela care face din Mihai Viteazul cel mai mare erou al neamului, caruia i-a succedat — vremelnic — să înfăptuiască idealul națiunii: unirea tuturor Românilor.

I C M

Ediții speciale din gazetele rusești pentru Basarabia

De câțva timp încoace gazetele din Odesa și Chiev se ocupă mai mult ca oricând de România și Basarabia. Ele au coloane întregi de injurii la adresa noastră. Bine înțeles cenzura germană, care se execută acolo, nu permite publicarea injuriilor fără temei. Dar dușmanii neamului nostru încearcă tot felul de combinații spre a strecura veninul scrisului lor, în mintea celor de dincoace de Nistru.

Astfel diferite ziare se tipăresc în ediții speciale necenzurate pentru România și prin diferite agenți au căutat să le strecoare în mâinele locuitorilor Basarabiei.

Ceva mai mult; o gazetă rusească din localitate aproape în fiecare zi reproducă după aceste ediții speciale.

Dar starea aceasta de lucruri trebuie să fie observată și să se ia măsuri pentru încetarea ei, — fapt, care s'a și petrecut. — Autoritățile noastre au luat serioase măsuri și cu bucurie putem observa că, astăzi aproape nici nu se mai vad astfel de gazete pe teritoriul Basarabiei.

Faptul acesta ne trezește băgarea de seamă și ne spune limpede că o întreagă organizație a dușmanilor lucrează peste Nistru contra noastră, iar aci, în mijlocul nostru există agenți, cari răspundesc opera lor, și gazete, cari o ajută.

N. Tolu

ȘTIRILE ZILEI

Calendarul național — Azi se implinesc 28 de ani dela moartea protopopului Simeon Balint, unul din luptătorii Românilor ardeleni. În revoluția dela 1848, care a trezit la viață pe Români din Ardeal Simeon Balint a ridicat crucea și luând spada în mână s'a pus în fruntea cetelor de Moți. O luptă aprigă s'a încins, în care Ungurii au fost zdrobiți de Români înviforați. Cu sângele lor strămoșii noștri își câștigară libertatea după care s'au întors acasă în țară.

Dar nădejțile lor au fost înșelute. Incurșind robia socială s'a schimbat în apăsare politică, care nu ne îngăduia să trăim în viața națională liberă. Neamul nostru trăia în suferință. Și aceasta a îndemnat România să plece la război. Ducă gândurile ei nu s'au îndeplinit din pricina nenorocirilor pentru cari nu poate fi învinuțit, dacă Ardealul este astăzi mai întunecat de jale ca ori când, nădejdea nu ne părăsește că trebuie să șosească și pentru el ziua dreptății cum s'a coborât peste Basarabia.

Concertul D-soareii Anonasiu Diacescu, apreciata artista basarabeana, cu concursul maestrului Eneșcu și a Doamnei Bărsan, a avut la își succesul așteptat de noi. Ziarul „Neamul Românesc“ scrie: „Locul D-soareii Diacescu este aici, unde va fi primită cu dragostea francească a unor suflete alese și unde vocea ei, înzestrată cu cele mai alese calități pentru a deveni o „stea“, va putea îndeplini lipsa de care suferă opera românească dela înjehbarea ei. Avem o singură dorință: să putem a plauda pe artista noastră din Basarabia în mijlocul ansamblului de aici și s'o putem avea ca prim element în Opera mare dela București“.

Bejenarii păcii. Ziarele anunță că, din părțile dela granița României, luată de Austro-Ungaria, populația a început să plece spre interiorul țării în pribegie, decât să rămână sub stăpânire străină...

Starea școlilor în județul Chihul, după cum ne întormează însuș dl. inspector școlar al județului — este cum nu se poate mai rea. Invățătorii au părăsit o mulțime de școli, din cauza că nu și-au primit leașa încă din anul trecut. Proștii nu mai tin orele de religie; edificiul școlilor e derăpănat. Nădăjduim că noul prefect va lua grabnice măsuri pentru curmarea acestor stări păgubitoare.

Cultura eroilor. Dl Colonel Rasovicanu, comandantul eroicului regiment 9 vânători, care se află acum în garnizoana Chișinău, a luat mai de mult frumoasa inițiativă să formeze un sanctuar al căzărmiș, unde să se păstreze pentru urmași portretele în alei ale tuturor ofițierilor morți pentru patrie, din acest regiment.

Franța și scriitorii căzuți pentru patrie. Academia franceză a luat frumoasa hotărâre ca anul acesta toate premiile literare să fie acordate exclusiv scriitorilor morți pentru patrie și de puse în mâinele familiilor lor.

Prizonierii austro-germanilor. Până la 1 Martie puterile centrale au înregistrat 3,450,000 prizonieri, soțind în acest număr și pe cei morți în captivitatea lor.

Războaiele și viitorul. Despre puțină unui nou război fostul ministru italian la Paris, Tittoni scrie: „Eu nu știu dacă pacea universală va fi cu certitudine, și eu afirm din nou, energic, că finta civilizației trebuie să fie a îndepărta cât se poate nenorocirea războiului. Și știu că pregătitori de viitoare războaie vor putea să ajungă, fără a-și da seama, pregătitori de viitoare revoluții“.

S'a pierdut în gara Călărași documente de încredere pe numele Gheorghe Dădu. Reg cine le a găsit și le predea la redacția acestei gazete unde va primi răsplata.

Răsplata de 10.000 de lei. Se dă aceluia care va afla și denunța unde se află colecția de tablouri de Grigorescu, (compusă din 35 tablouri Grigorescu, 2 Aman-Jean, 5 de alții), furată din trenul care a venit dela Kiev și care a fost atacat de către Bolșevici în gara Chișinău în ziua de 6 Ianuarie a. c.

A se adresa Lt.-colonelului Gogu Ilescu, B-dul Elisabeta 20, Bărlad.

Se dă aceluia care va afla și denunța unde se află colecția de tablouri de Grigorescu, (compusă din 35 tablouri Grigorescu, 2 Aman-Jean, 5 de alții), furată din trenul care a venit dela Kiev și care a fost atacat de către Bolșevici în gara Chișinău în ziua de 6 Ianuarie a. c.

A se adresa Lt.-colonelului Gogu Ilescu, B-dul Elisabeta 20, Bărlad.

1-3

Librăria „România Nouă“. Deo-dată cu așezarea tipografiei românești s'a deschis încă toamna anului trecut cea dintâi librărie în Chișinău. Ea a făcut cele mai bune servicii culturii naționale în Basarabia. Succesiv librăria a fost lărgită și îmbogățită cu tot felul de cărți bune. Astăzi ea funcționează într-un local frumos, aranjat cu priepere de librarul ardelean Nicolae Vulea. Librăria e cercetată de multă lume, care caută cu o adevărată sete cărțile românești. E un izvor de lumină, chemat să răcoarească sufletele fraților noștri basarabeni.

Pentru demobilizați. Se aduce la cunoștința ofițierilor și grad lor inferior demobilizați, că pot să se înscrie la Comendarea Pieții din Iași (biroul vizelor) pentru a trece în teritoriul ocupat, cunoscând că această evacuare se face numai pentru demobilizați fără familie în Moldova. Începând cu ziua de 14 Aprilie e. ofițerii demobilizați pot pleca zilnic câte 15, iar pentru trupă se vor rândui transporturi tot la două zile, de câte 200 oameni. Cei ce vor să plece trebuie să aibă bilet de demobilizare și certificat de sănătate.

Vorbind despre unirea Grigailor într-un singur stat național, dl N. Iorga incheie, referindu-se la unirea viitoare a neamului nostru răzlețit: „Nu se poate să nu se ajungă acolo (la unire). Pentru că un instinct nobil, care nu îngăduie înțelepciunii politice să l controleze și să i puie frâu, face pe un neam să și neargă; cu ochii deschiși sau și orb, demururile pe cari i le a fixat o voință mai veche decât a statelor și a diplomaților. Și, în revendicările lor, toate statele se îndreaptă firește spre acele locuri, unde lumina conștiinței naționale strălucete mai puternic“.

Cele din urmă știri. Luptele navale la Osende și în Adriatica. De multă vreme nu s'a mai auzit nimic despre bătăliile pe apă.

Un comunicat german dela 13 Aprilie povestește atacul a peste 40 de vapoare de război engleze asupra localității Ostende.

Comunicatul spune că după o groznică luptă, în mijlocul celei companii întregi engleze au debarcat depe un mare vapor pe digul dela Ostende, învingându-se apoi o luptă sălbatică cu bateria, cu puștii și cu dinții. Trupele debarcate au atacat o baterie de coastă.

Se vorbește de scufundarea mai multor vapoare și de oparte și de alta.

Un alt comunicat din Budapesta spune că în noaptea de 22-23 Aprilie un grup de distrugătoare austriece a pătruns în Adriatica de sud și a înaintat contra strămtorii Otranto. Lucrarea nu a avut nici un rezultat serios și vasele austriece s'au întors.

Situația pe frontul francez. Luptele au urmat la Villers-Bretonneux (la sud de Somme) și de la Bailluc până la Wy-schaette. Ofensiva germană la Amiens a fost reluată astfel, mai ales în sectorul Albert, lângă Montdidier, fără succes mai însemnat decât ocuparea satului Hangard, ale carui înășimi le stăpânește tot francezii.

Frontul macedonean. După știrile mai noi, operațiile de recunoaștere ale franco-engeleșilor au avut succes. Patrutele aliaților au adus prizonieri austriaci. Trupele sârbe au respins un atac bulgar.

Germanii despre tratativele de pace cu România. Ziarul „Frankfurter Zeitung“ publică următoarea telegramă din Viena: După cum anunță ziarul din izvor bine informat, schimbarea ministrului de externe Czernin n'a pricinuit nici un fel de întrerupere formal în tratativele de pace cu România. La București delegații continuă consfăturile în comisiuni.

S'a pierdut în gara Călărași documente de încredere pe numele Gheorghe Dădu. Reg cine le a găsit și le predea la redacția acestei gazete unde va primi răsplata.

Răsplata de 10.000 de lei. Se dă aceluia care va afla și denunța unde se află colecția de tablouri de Grigorescu, (compusă din 35 tablouri Grigorescu, 2 Aman-Jean, 5 de alții), furată din trenul care a venit dela Kiev și care a fost atacat de către Bolșevici în gara Chișinău în ziua de 6 Ianuarie a. c.

A se adresa Lt.-colonelului Gogu Ilescu, B-dul Elisabeta 20, Bărlad.

Se dă aceluia care va afla și denunța unde se află colecția de tablouri de Grigorescu, (compusă din 35 tablouri Grigorescu, 2 Aman-Jean, 5 de alții), furată din trenul care a venit dela Kiev și care a fost atacat de către Bolșevici în gara Chișinău în ziua de 6 Ianuarie a. c.

A se adresa Lt.-colonelului Gogu Ilescu, B-dul Elisabeta 20, Bărlad.

Se dă aceluia care va afla și denunța unde se află colecția de tablouri de Grigorescu, (compusă din 35 tablouri Grigorescu, 2 Aman-Jean, 5 de alții), furată din trenul care a venit dela Kiev și care a fost atacat de către Bolșevici în gara Chișinău în ziua de 6 Ianuarie a. c.

A se adresa Lt.-colonelului Gogu Ilescu, B-dul Elisabeta 20, Bărlad.

Se dă aceluia care va afla și denunța unde se află colecția de tablouri de Grigorescu, (compusă din 35 tablouri Grigorescu, 2 Aman-Jean, 5 de alții), furată din trenul care a venit dela Kiev și care a fost atacat de către Bolșevici în gara Chișinău în ziua de 6 Ianuarie a. c.

A se adresa Lt.-colonelului Gogu Ilescu, B-dul Elisabeta 20, Bărlad.

Parfumerie, apă de Colonia, săpun, pudră și alte articole cosmetice de prima calitate și din cele mai bune fabrici rusești și străine au sosit la Asociația Coaforilor, str Gogol, telefon 4-40. În salonul de dame lucrează cei mai buni măiestri din Odesa. Frizorii moderne. Se vopșește părul în toate culorile. Mare asortiment în coafură.

AVIZ. Se aduce la cunoștința publicului că nou aranjata fabrica de cărnați, fabrică diferite mezeluri după metodele cele mai moderne și de cea mai bună calitate. Comenzi pentru restaurante, cafenele, cooperative, se primesc și prin telefon (No. 8-10) și se execută neîntârziat cu prețuri obicnuite.

Vânzarea în gros la fabrica Pușchinscaia No. 14: în în mic la Piața nouă. Rovalski, Rocewri și Diucov. 2-2

Predau lecțiuni de limba Română sau primesc orice ocupație dispunând de ore libere. Cristian. Cafe România. 2-1 Alexandru cel Bun 98

La 12 April. Societatea chelnerilor din Chișinău a deschis un restaurant cl. I la hotelul Savoia. 1-2

Gh. Popescu Import-Export Comision. Informații Comerciale CHIȘINĂU. Str. Mihailovskaja No. 57. 1-2

Absolvent de liceu caută loc ca elev românesc, german, rusească, polonă și ucraină. Adresa sub H. H. la ziar.

Tânăr transilvănean. Caută loc ca: Mașinist-Mecanic cu procesă în montaje și reparații de Locomobile, Motoare: Diesel benzina și gaz. Instalati de orice soi, fost mecanic pe vapor. Ar merge și la țară ca conducător ori asistator de mașine agricole. Vorbește rom, rus germ. ital și franceza, adresa la ziar. 2-1 PETRU IACOBICI

„Charles Gervais“ minunata brânză franceză, se vinde cu 12 ruble duzina. Chișinău Moghillovsca 5.

Doi frați Mecanici-Morari caută post la o moară mare sau două Mori mici. Oferte la Ziar. 1-2

Doctor-Dentistă Moldovancea Minchevici-Savelieff născută ȘAPTEFRATI. Oferă serviciile sale D-lor ofițeri și funcționari militari din armata română. Primește dela 11-4. Adresa Feodorova 59 în casa Teatrului Făclia.

La „Librăria România Nouă“ se găsesc de vânzare aceste cărți:

- Abecedarul moldovenească de Archimandritul Gurie.
Carte de Religie (Legea lui Dumnezeu) de Pr. N. M. Vaia.
Cânteculele Noamului de V. Harea.
Cărți de Aritmetica pentru clasa II, III și IV de I. V. Praja.
Cântec Moldovenești pentru clasele I, II, III și IV primară de N. Oancea.
21 coruri pentru cor mixt, voci egale și voci bărbătești de E. Metzetti.
Liturgia în 2 voci de D. Ionescu.
Poezii de Bolintineanu și de N. Gane.
Poezii de V. Voiculescu.
" " " D. Petrino.
" " " Traian Demetrescu.
" " " Soricu.
Fabule de A. Donici.
" " " G. M. Alexandrescu.
" " " Asachi.
Revista Școala Moldovenească.
Harta Basarabiei de Traian Georgescu.
Reviste și jurnale românești.
Sărbătoarea Basarabiei.
Destoparea Moldovenilor de peste Nistru de O. Ghibu.
Preparatul Absolvenților și absolventelor școlilor primare de V. Munteanu și O. Zaharia.
Depozit de hârtie albă de scris.

Cei ce doresc să cunoască mai de aproape stările școlare de până acum din Basarabia, să cetească revista Școala Moldovenească, din care a ieșit nu de mult N-rii 5-8. De vânzare la Librăria România Nouă cu prețul de 1 rublă 50.